

mětů (vzorky nákrešů na zboží textilním pro barvirny, tiskárny a pod.), tak na modely, t. j. plastické ukázky předmětů (nový vzorek svítilny, lahve, košíčku), chrání však jen vzorky v kusové, nikoliv užitkové, jež musí lidíž, chce-li majitel dosíci jejich ochrany, býti patentovány.

Ochrana vzorků zaručuje výhradné právo na jejich užívání. Kdo chce tohoto vylučného práva užívacího dosíci, musí vzorek, dříve než předměty dle něho zhotovené uvede v obchod, uložiti (otevřený či zapečetěný) u příslušné obchodní a živn. komory. Chrániti lze vzorek nejdéle na tři léta, poplatek je mírnější než při patentech. Nechrání se vzorky, které jsou pouhým nápodoběním samostatných děl uměleckých nebo jsou již z dřívějšíka známy, liskem vylíčeny, bezprávně přisvojeny a pod.

§ 37. Ochrana známek.

I. Ochrana známek vztahuje se na zvláštní zevnější označení výrobků k tomu určené, aby se výrobky a zboží jednoho závodu nebo kraje rozeznaly od stejných výrobků jiného závodu nebo kraje. Jí má se zameziti, aby dobré pověsti, jíž zboží určitého původu nabylo, nebylo jinými výrobci a obchodníky zneužíváno pro zboží původu zcela jiného.

Ochrana známek je jak v zájmu výrobce nebo obchodníka, který si ji k označení svého zboží zvolil, tak v zájmu kupujícího, jemuž známka osvědčené firmy uspořuje vlastní zevrubnější zkoumání zboží. Vznikla již velmi záhy v starém a zvl. ve středním věku byla to přímo známkovací povinnost pro usnadnění dozoru korporace nebo státního (u zlatníků, soukeníků a j.). Na podvodné napodobení znaku privilegovaných cechů nebo monopolistů hrozeno těžkými tresty již v 16. stol. V moderní době byla ochrana známek po příkladu Francie (zák. z 23. června 1857, doplněný zák. z 3. května 1890) zvlášť zevrubně vybudována: v Rakousku zák. ze 6. ledna 1890 ř. z. č. 19, novelou z r. 1913 pozměněným a nyní v česko-slovenské republice zák. z 24. července 1919 č. 471 sb. z. a n. o zatímních opatřeních k ochraně známek s některými změnami v platnosti ponechaným, v Německu od r. 1874 (změn. zák. z 12. května 1894), v Anglii od r. 1883 (dle merchandise marks act z 23. srpna 1887 musí býti při zboží do Anglie importovaném skutečná země původu na zboží tomto nebo na obálce udána — na př. made la Germany — a cizozemské známky nesmějí vypadati tak, aby mohly býti směšovány se známka-

mi anglických kupců nebo obchodníků), v Itálii od r. 1868. V Americké Unii je známkové zákonodárství věci spolkových států. Známky (tovární, obchodní nebo místní, j. na př. plzeňské pivo, rýnské víno) se zapisují většinou na pouhé ohlášení (deponováním, u nás u obchodních komor), ochrana trvá u nás 10 let, lze ji však obnoviti. Ochranná známka není osobní, nýbrž je spojena se závodem a přechází na nového nabyvatele závodu. Nelze chrániti známky, které se pro označení určitého druhu zboží staly v obchodě již obecně obvyklými (na př. červený kříž pro výrobky farmaceutické a hygienické). Pro některé výrobky (u nás kosy, srpy, řezačky na slámu) jest označení původu i nyní předepsáno obligatorně, jak bývalo mnohem častější v dobách starších.

II. Zvláštní zákonodárství má zejm. Francie, aby ochránila označení původu svých produktů vinařských (zák. ze 6. května 1919 o názvech původu, »loi Pams«, platný ostatně i pro jiné produkty). V některých státech jsou opatření proti neoprávněnému označování původu zboží zahrnuta též ve všeobecných zákonech o nekalé soutěži (Německo). V bývalém Rakousku byly jen dva speciální zákony na ochranu původu zboží: zákon o označování původu chmele, převzatý také naší republikou, a smlouva s Uhrami z r. 1907 o ochraně označení tokajského vína; o vydání všeobecného zákona o nekalé soutěži bylo usilováno již od r. 1901, avšak marně.

Zvlášť fraudulosně nesprávné označení původu zboží stíhá čl. 10. pařížské konvence z 20. března 1883, později dvakrát revidované, o ochraně průmyslového vlastnictví, k níž také již naše republika přistoupila.

Na širším podkladě, t. j. jakékoliv vědomě nesprávné označení místa nebo země původu na zboží stíhá madridská úmluva ze dne 14. dubna 1891, revidovaná ve Washingtoně dne 2. června 1911, o potlačení nesprávného označení původu zboží. Podle této smlouvy, která váže z evropských států jen V. Britanii, Francii (s Alžírem), Švýcarsy, Španělsko a Portugalsko a z mimoevropských jen Nový Zéland, Brasílii, Kubu, Maroko a Tunis, každý výrobek opatřený nesprávným označením původu, ve kterém by některý ze smluvních států (nebo některé místo v něm) byl přímo či nepřímou označen jako stát nebo místo původu, bude při dovozu do každého z těchto států zabaven, nebo kde je dle domácích zákonů zabavení nepřípustno, bude dovoz tohoto zboží zakázán. Zabavení se provede na žádost kteréhokoliv povolaneho úřadu i jednot-

livců nebo společností interesovaných. Označí-li prodavač své jméno či adresu na výrobcích z jiné země pocházejících, musí k tomu připojit zřetelně přesné označení země nebo místa fabrikace nebo produkce. Státní soudy rozhodují o tom, které názvy se pro svůj druhový ráz vymykají z těchto předpisů, pokud nejde však o místní názvy původu produktů viničných (je tedy bezpodmínečně chráněno označením pravé šampaňské víno, cognac a pod.).

Tato výhrada vložena na přání Francie a Portugalska. Rakousko-Uhersko k madridské smlouvě nepřistoupilo, aby se vinařské kruhy nemusily vzdátí označení »šampaňské« a »koňak« pro tuzemské výrobky, jednak že by se tak dopřávalo cizincům výhody, jaké postrádali (pro chybní zákon o nekalé soutěži) vlastní státní příslušníci v tuzemsku.

Naše republika, majíc zájem na vydatné ochraně chmele, piva a j. produktů a nemajíc proč vymykati se poctivosti v obchodě tuzemském i zahraničním, k této madridské úmluvě přistoupila vyhláškou ze dne 24. listopadu 1921 pod čís. 419 sb. z. a n. a bude nepochybně usilovati, aby při blízké její revisi byly výhrady dané pro vinařské produkty rozšířeny též na výrobky pivovarské (zejm. označení »plzeňské« pivo, jehož se zvl. v Německu a Švýcarsku, avšak i ve Francii a Itálii zneužívá), a aby též ony byly vyňaty z rozhodování domácích soudů jednotlivých smluvních států, zdali některé označení původu má již povahu generickou a nepodléhá tedy ochraně smlouvy madridské.